

DIGITÁLIS TANESZKÖZ-TÍPUSOK

Az alábbi kategóriák digitális tananyagok *értékeléséhez, az előzetes osztályba soroláshoz* készültek. A cél ezúttal nem az, hogy egy-egy tananyag valamennyi sajátosságát kifejező, részletes műfaji felsorolás jöjjön létre. Arra törekszünk, hogy a beérkezett tananyagokat viszonylag *egyszerűen osztályozni* lehessen, és az egyes műfajokhoz értékelési szempontokat rendelhessünk, amelyek alapján a szakértők minősítik a tananyagot.

A tömegtároló eszközön (FDD, CD, DVD, ...), on-line (internet, intranet, vagy abból származtatott off-line) vagy mobil eszközön (PDA, SmartPhone, mobil telefon, ...) közvetített taneszközök akkreditációjánál a hozzáférés lehetőségét célszerű figyelembe venni.

I. TUDÁSKÖRNYEZET

- 1. INFORMÁCIÓ ÁTADÓ:** szöveges, képes, hangos tudástartalmakat bemutató, viszonylag kevés interaktív elemet tartalmazó ismeretátadó ill. ismeret bővítő megoldások.
- 2. INFORMÁCIÓ FELDOLGOZÓ:** több interaktív elemet tartalmazó, pedagógiai elveken és ezekből eredeztethető módszereken alapuló tudáselsajátítást, kompetencia fejlesztést célzó eszközök.
- 3. INFORMÁCIÓ ALKALMAZÓ:** egy tudásanyag bevézésére, alkalmazására és számon kérésére használható oktatóeszközök.

II. TÁMOGATÓ KÖRNYEZET ÉS/VAGY RENDSZER

I. TUDÁSKÖRNYEZET

- 1. INFORMÁCIÓ ÁTADÁS:** szöveges, képes, hangos tudástartalmakat bemutató, viszonylag kevés interaktív elemet tartalmazó ismeretátadó ill. ismeret bővítő megoldások.

1.1 Digitális tudás illetve ismeretforrás: nem kurzus alapú média-tárak, tematikus média gyűjtemények, magyarázó jegyzetek, ábrák, grafikonok, térképek stb., amelyek az adott célcsoport igényeinek ill. az oktatási helyzetnek megfelelően szükség szerint kezelhetők.

1.2 E-könyv: strukturált szöveg, amelyben a hipertext/hipermédia megoldások egyszerűsítik az információkhoz való hozzáférést és azok kezelését. Az eredetihez képest bővebb, esetleg multimédia illusztrációk szemléletesebbé teszik a tananyagot. Az estelegesen alkalmazott speciális „könyvolvasó” programokban pl. jegyzetelési, könyvjelző és szöveg-kiemelési funkció is adott.

1.3 Digitális szótár: egy vagy többnyelvű, fordítási, etimológiai vagy szinonimaszótár funkciójú, képes szógyűjtemény esetleg nyelvtani összefoglalókkal. Internetes kiterjesztés: frissítési, bővítési lehetőség. Illusztrációs lehetőségek: képes (minden szócikkhez, illetve egy-egy szó-bokorhoz képet rendelő) illetve illusztrált (a bonyolult fogalmakat vagy egyes szócsaládokat ábrán szemléltető) változat.

1.4 Digitális teaurusz: a digitális szótár speciális megjelenési formája, általában valamilyen komplex rendszer használatához készített segédanyag.

1.5 Digitális lexikon: egy szűkebb szakterületről vagy tágabb ismeretkörből merített szócikkek rendszerezett, többféle keresési lehetőséggel ellátott gyűjteménye. Internetes frissítési és bővítési lehetőséggel rendelkezhet, de megjelenhet Internetes publikáció formájában is, ilyenkor állandó szerkesztőbizottság dolgozik a meghatározott időközönkénti frissítésen.

2. INFORMÁCIÓ FELDOLGOZÁS: több interaktív elemet tartalmazó, pedagógiai elveken és ezekből eredeztethető módszereken alapuló tudáselsajátítást, kompetencia fejlesztést célzó és/vagy támogató eszközök.

2.1 Digitális tananyag-egység/objektum, objektum-tár: tantervtől és tanmenettől lényegében független, sokféle pedagógiai környezetben felhasználható, egy kisebb tematikus egység. Kiegészítője: tantárgyi, életkori, módszertani ajánlás. Önmagában és tananyag-elem gyűjteményben is szerepelhet, ez utóbbiban rendszerezve, meta-adatokkal kiegészítve.

2.2 Digitális tananyag: pedagógiai elvek alapján, az informatika lehetőségeit az oktatási célok mentén kihasználva felépített oktatási anyag, amely felépülhet a 2.1 elemiből, de önálló, tartalmi, módszertani szempontból zárt egészt is alkothat. Alapvető célja egy adott kompetencia kialakítása, fejlesztése. Egy vagy több tantervhez illeszkedhet, és mintatanmenet vagy oktatási javaslatokat tartalmazó leírás kapcsolódhat hozzá. Terjedelmi keretei szerint lefedhet egy évfolyamban egy *tantárgyat* (pl. Biológia a 8 osztályos anyaga), egy *epochát* vagy *projektet*, egy *kultúrkör* számára egy tantárgyat vagy tananyag-egységet (“Művészettörténet német nemzeti kisebbségi iskolák 6. osztálya számára”, illetve “A kitelepítés tematikája a magyar festőművészetben”).

Fontos részei: oktatási célkitűzések meghatározása, a célkitűzés eléréséhez szükséges taneszköz megjelenítése IKT eszközökkel (pl.: képes, hangos, szöveges magyarázó-kiegészítő részekkel, kifejezések, fogalmak, személyek adatait tartalmazó, a szöveg megfelelő helyeihez kapcsolódó *kislexikon* vagy szómagyarázat), az egyes részekhez kapcsolódó gyakorló, *önellenőrző feladatok* a megoldásuk során aktivizálható magyarázó-segítő funkcióval, az alkalmazást segítő *komplex feladatok*, a tananyag megértését és alkalmazását vizsgáló *értékelő-tesztelő rendszer*.

A kommunikációs csatornától, adathordozótól függetlenül tartalmazhatnak hivatkozásokat a témához kapcsolódó web helyekre, bármilyen formájú taneszközre.

2.3 Digitális oktató játék (edutainment): meghatározott célcsoport konkrét fejlesztési feladatait támogató, egy játék szabályrendszerébe illesztett tudásanyag, amely a játszás során ismerhető meg és aktivizálható. Fontos részei: tudásforrás, lexikon, minta-játék a szabályok elsajátítására, segítség az egyes játék-fázisoknál. Előny, ha a karakterek tulajdonságai, a feladatok és a játéktérp változtathatók, testre szabhatók. Kiegészítői: pedagógiai elveket bemutató és oktatási használati mintákat adó leírás.

2.4 Pedagógiai munkát támogató tartalmi elemek: Az oktatási program megvalósításához kapcsolódó ötletek, háttér-információk, szükséges anyagok/eszközök listája, időterv, fejlesztési terv, ...

3. INFORMÁCIÓ ALKALMAZÓ: egy tudásanyag bevéására, alkalmazására, ellenőrzésére és értékelésére használható oktatóeszközök.

3.1 Digitális feladatbank: bemért, súlyozott, korosztályhoz kötött tematizált feladatok rendszerezett, keresést és leválogatást támogató környezetben közölt gyűjteménye. Tesztelési környezethez kapcsolódhat. (Szükséges kiegészítője: a feladatbank létrehozását és bővítését ismertető, a feladatok típusait közlő, a felhasználáshoz pedagógiai módszereket ajánló leírás. Ebben a tantervi kapcsolatok – a feladatbankban számon kért tudás kapcsolódásai központi és helyi, alap- és kerettantervekhez - is megjeleníthetők.)

II. TÁMOGATÓ KÖRNYEZET ÉS/VAGY RENDSZER

1 Digitális feladatkészítő és gyakorló környezet: a tanár részére kidolgozott, tömegtároló eszközön és on-line egyaránt megjeleníthető szerzői keretrendszer, amely a korszerű pedagógiai elveknek megfelelő feladatok és tesztek egyszerű létrehozását támogatja. Lényeges részei: feladatbank, képes, hangos és szöveges tudásforrások – ezek lehetnek a rendszer részei vagy kapcsolódó fejlesztések – és a felhasználást segítő pedagógiai útmutató. Ez a taneszköz nem kapcsolódik közvetlenül tantervhez, felhasználási lehetőségeit a kapcsolódó tudásforrás és feladatbank tantervi háttere szabja meg.

2 Adaptív képességfelmérő és vizsgakörnyezet: a tanulók tudását mérő, az egyes tesztelési szakaszok mérési eredmények szerinti nehézségű feladatokat kijelölő, az eredményeket naplózó és feldolgozó komplex környezet. Lehetséges részei pl.: *tesztelési felület* bemutató programmal és minden feladattípusnál előhívható, a feladat megoldásának megkezdését segítő illetve az eredményt értékelő *segítségadással*, ami a tanár által a vizsgán kikapcsolható, *feladatbank*, képes, hangos és szöveges *tudásforrások* – ezek lehetnek a rendszer részei vagy kapcsolódó fejlesztések –, *értékelő rendszer*, amely grafikus megjelenítésre is képes (az egyes tanulók, csoportok, osztályok stb. szerinti bontásban) és a felhasználást segítő pedagógiai *útmutató*. Ez a taneszköz nem kapcsolódik közvetlenül tantervhez, felhasználási lehetőségeit a kapcsolódó tudásforrás és feladatbank tantervi háttere szabja meg.

3 Digitális portfóliókészítő környezet: a tanulók haladását dokumentáló munkák (kutatási feljegyzések, fogalmazások, prezentációk, képgyűjtemények, megoldott feladatok és tesztek, stb.) összegyűjtését, értékelését és rendszerezését segítő környezet. Ez a taneszköz nem kapcsolódik közvetlenül tantervhez, felhasználási lehetőségeit a kapcsolódó oktatási program tantervi háttere szabja meg. Lényeges részei: adatbeviteli, kategorizáló, rendszerező és értékelő lehetőségek, módszertani leírás a portfóliós értékelésről.

4 Kommunikációs platform oktatási célra: egyszerű tudásmegosztó platform, amely támogatja a tanár-tanár, tanár-diák, diák-diák és diák-tanár-külső szakértő kommunikációt, különféle csoportmegosztásban. A platform más digitális taneszközökkel összekapcsolható, kiegészítője: módszertani leírás a használat lehetőségeiről. Internetes és intranetes változata is elképzelhető.

5 Képzés-menedzsment rendszer: A hallgató tevékenységét fókuszba állító informatikai rendszer, melynek célja a hallgató azonosítása, a tartalom hozzá történő eljuttatása, az ezzel végzett tevékenységek rögzítése, és ennek értékelése. A tanulási tevékenység történhet saját ütemben, ill. kollaboratív módon, melynek szinkron és aszinkron formái a tanár-hallgató, hallgató-hallgató relációs kapcsolatait modellezi. Megjelenési és alkalmazási formája feltételezi az on-line kapcsolat meglétét. . Internetes és intranetes változata is elképzelhető.

6 Tartalom-menedzsment rendszer: informatikai rendszer, melynek fókuszában az oktatási tartalom előállítása, tárolása, adatbázis-funkciókon keresztüli keresése és szűrése, valamint annak a célcsoporthoz közvetlenül, vagy képzés-menedzsment rendszereken keresztüli eljuttatása. . Internetes és intranetes változata is elképzelhető.

7 Elektronikus, pedagógiai teljesítmény-támogató rendszer (pedagógiai EPSS)

A „2.4 Pedagógiai munkát támogató tartalmi elemek” pont tartalmát megjelenítő, azt kezelő rendszer.